

וקדש עליו, יכולים אתם לתת לי לאכול; כי:

מפוכן הוא, [על עצמו אמר], שאחזו בולמוס צ-א-א [חולי שמרעלב], ומאכילן אותו עד שיאורו עיניו אפילו ביום הכפורים.

ואילו **רבי יהודה ורבי שמעון** שנחלקו בדין תנור מקדש, ⁽¹⁾ **בגמרא פליגי**, זה גמר מרבו כך, וזה גמר מרבו כך.

דיקא נמי שלא מן הכתוב למד רבי שמעון כדבריו, מדקתני במשנתנו: **רבי שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי**, ולשון "לעולם הוי רגיל לומר" משמע דמגמרא אמר כן.

ומסקינן: **אכן שמע מינה**, דבגמרא פליגי.

א. כתיב [ויקרא ו יג]: "זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית

ומכח קושיא זו חוזרת בה הגמרא מדבריה שמכאן למדו רבי יהודה ורבי שמעון את דינם, והכתובים אינם עוסקים בענין זה כלל —

אלא, מאי "והוא דרך חול אף כי היום יקדש בכלי" דקא אמר להו דוד לכהנים?

הכי קא אמרו ליה הכהנים לדוד: ליכא לחם, כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה', ואולם אסורים הם לזרים.

אמר להו דוד: לא מיבעיא האי, דכיון דנפק ליה ממעילה דרך חול הוא גבייכו, [לא זו בלבד שמלחם זה רשאי אני לאכול, כי כבר יצא הלחם מידי מעילה בהקטרת הבזיכין, שהיא מוציאה מידי מעילה, מאחר שהותר כבר לכהנים, ואם כן כמו חול הוא לגביכם] — ⁽¹⁹⁾ **אלא אפילו האיך נמי** — **דרק היום יקדש בכלי** — **הבו ליה דליכול**, אפילו אם לא היה לכם אלא לחם שרק היום נסדר על השולחן

אם לא יצא מידי מעילה ויש בו משום גזל, מכל מקום מותר הוא משום פיקוח נפש].

1. **נתבאר על פי רש"י**; וכתב בתוספות יום טוב, שבהכרח לרבי יהודה מידת יבש נתקדשה, ולכן עריכתן בפנים, ולרבי שמעון לא זה ולא זה מקדשים, ומה שנקט רש"י תנור מקדש, משום רבי שמעון נקט לה; [ויש לעיין: הרי גם במידת יבש נחלקו, שלרבי שמעון אינו מקדש! ? ויש ליישב; וראה עוד בהערה לעיל בעמוד ב, שכעין זה יש לתמוה על רש"י — ועל לשון הגמרא — לעיל לפי מה דמפרש דבקרא פליגי, וראה מה שנתבאר שם בשם טהרת הקודש].

ורבי עקיבא איגר [נדפס בליקוטים לדרך סג א] **תמה**: כיון שבהכרח סובר רבי יהודה שמידת יבש נתקדשה, ודין זה הרי נלמד מפסוקים

כן הרי ניחא, שהרי לא למדנו שם אלא, ש"אימתי הן לה' לאחר שנאפו", וזה אינו מורה על קידוש תנור לענין לינה, אלא לענין שאר דברים].

ב. **בלקוטי הלכות** הוכיח מדברי רבי שמעון, שמותר לעשותן בעזרה גם אם לא נתקדשו.

19. נתבאר על פי לשון הגמרא, אלא שהדברים אינם מובנים; [ויתכן שכוונת דוד היא בהיפוך: מאחר שדרך חול הוא לגביכם שכבר הותר לכהנים, אם כן יצא מידי מעילה, שכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה, וכמו שכתב רש"י; אלא שהלשון לא משמע כן]; ובעיקר כוונת דוד בכל זה יש לפרש, דהכי קאמר: לא מיבעיא שאיסור אכילה לזרים הותר לו, אלא אף

מתנתין:

חביתי כהן גדול:

לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים, ומשום שמידת חצי העשרון — שבה היה מודד לחביתי כהן גדול — נמשחה ותקדשה, ואם יעשה בחוץ הרי ייפסל ביוצא.⁽²⁾

ודוחות לישתן, עריכתן ואפייתן את השבת, שהרי אם יעשה כן מערב שבת ייפסל בלינה, ונמצא שהן מלאכות שאי אפשר לעשותן בערב שבת.⁽³⁾

האפה סולת מנחה תמיד, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב. על מחבת בשמן תיעשה מורבכת תביאנה, תופיני מנחת פתים תקריב ריח ניחוח לה'. והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה, חק עולם לה' כליל תקטר"; ואלו הן חביתי כהן גדול שמביא הכהן הגדול בכל יום.

ב. שנינו במשנה לעיל תחלת פרק שתי מדות: חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד חביתי כהן גדול מחצה בבוקר ומחצה בין הערבים.

קדושה לחצאין, הרי שהיה מוכרח קודם החלוקה לקדש את הכל כאחד, ומאחר שנתקדש היה מוכרח למושח את חצי העשרון שלא יוציא מכלי שרת לחול; [וב"טהרת הקודש" תמה: למה לי שנמשח חצי העשרון, והרי כיון שנתקדש בכלי קודם החלוקה, מטעם זה לבד יש לנו לומר שיהיו כל מעשיה בפנים; וראה שם].

ולמאן דאמר "קדושה לחצאין", ביארו התוספות: דלישה ועריכה דלחם הפנים ושתי הלחם מדת יבש הוא, דאין בהן שמן, ולישתן ועריכתן לא היתה בכלי הלח; אבל לישה ועריכה דחביתין היה בכלי הלח דיש בה שמן שנמדד בלוג, ומדת הלח נמשחה לכולי עלמא, ובין למאן דאמר בפרק ואלו מנחות [עה א], בוללן סולת, ובין למאן דאמר בוללן חלות [כלומר, לאחר אפיה], מכל מקום בכלי שהיה לש ועורך היה בולל לפיכך צריך כלי שרת.

ורש"י לעיל נ ב שם הובאה משנה זו, הרגיש בטעם זה ודחאו, וז"ל שם בד"ה בפנים: בעזרה, דתנור של מתכת היה בעזרה, ואף על גב דקודם מתן שמן היא, והאי תנא אית ליה מדת יבש לא נתקדשה ...

3. ראה סוגיית הגמרא לעיל נ ב, שם מבואר

כמבואר לעיל נז ב, ואם כן לאו בגמרא פליגי, כי טעמו של רבי יהודה מן הכתוב, "והיא לכאורה תמיהה רבתי בעיני דל שכלי", ומטעם זה צידד לפרש, דתנא קמא ורבי שמעון הוא דפליגי בתנור מקדש, ומזה סייע לשיטת הרמב"ם בביאור דעת תנא קמא, ראה שם.

2. א. נתבאר על פי רש"י; וביאר את הטעם שמידת חצי העשרון נמשחה ומקדשת ולא מידת העשרון, כי מידת העשרון כל אדם מודד בו מנחתו, ופעמים שמוציאו לחוץ, אבל מידת חצי העשרון אינה מסורה אלא לכהנים לחצות בו עשורונים. [וראה היטב לעיל נא א בדברי רבא שם, ובמה שכתב שם רש"י].

ב. בתוספות — לעיל צה בד"ה ומאי — תמהו על רש"י: הרי מידת יבש שלא נתקדשה, מן הכתוב הוא נלמד כמבואר לעיל נז ב, ואף שהכתוב מדבר במידת עשרון אין לחלק בזה. [ועוד יש לעיין: הרי נחלקו אמוראים לעיל ח א במנחת חביתין אם קדושה היא לחצאין, ואיך יתפרש טעם משנתנו לדעת הסובר שהיא אינה קדושה לחצאין! ? וראה בתחילת דברי התוספות הנזכרים].

ובתוספות כתבו: למאן דאמר אין מנחה

לעשותה מערב שבת — ואפילו שהיא מכשירי מצוה — דוחה את השבת.

וכן כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים, כלומר, עריכתן לישתן ואפייתן בכלי שרת בפנים, ואין בהן מעשה כלי בחוץ.⁽⁴⁾

בחוץ אין צריך כלי כלל; ומדבריו משמע שהוא הדין אפיה אינה צריכה להיות בפנים, אלא שאם רצה לעשות בפנים, אופה בכלי שרת; וראה עוד מה שכתב בזה.

ויש להוסיף ביאור, שלפי זה מבוארת אריכות לשון המשנה "מעשה כלי בפנים ולא בחוץ", שלפירושו הכי קאמר: אם נעשה בפנים כי אז נעשה בכלי, ואם נעשה בחוץ אינו טעון כלי; ועל דרך זו פירש גם בתפארת ישראל את המשנה. [ומיהו לשון רש"י כאן: לישא ועריכה הכל בכלי שרת בפנים ולא בחוץ, אינו מורה על פירוש זה]. ומבואר עוד לפי זה, שאין כאן סתם משנה שתנור מקדש, כי אם רוצה אופה בחוץ, אלא שבפנים צריך תנור כלי שרת; עוד מדוקדק לפירושו לשון רש"י על שאלת הגמרא על בבא זו: זו מנין, שפירש: זו מנין שהמנחות טעונות כלי, ולא הזכיר שהן טעונות עשייה בפנים; וגם לשון הגמרא שם הוא: דומיא דאשם וחסאת ... אף מנחה נמי טעונה כלי, ואילו בפנים לא נזכר.

ושיטת התוספות — לעיל זה ב — היא: שהעריכה הלישה והאפיה צריכה להיות בפנים בכל המנחות ובכלי שרת, ומאותו טעם שפירשו בחביתי כהן גדול, דהיינו משום השמן שמתקדש במידת הלח, וראה עוד שם.

והרע"ב כתב: יש בהן מעשה כלי בפנים, במלאכתן שנעשה בהן בפנים טעונים כלי לאפוקי על גבי טבלא [כלומר, ללישה ועריכה, ולענין אפיה, לכאורה בא למעט תנור קבוע בבנין שאינו כלי]; והיינו — בפשוטו — שהוא טעון כלי, אבל אינו טעון כלי שרת; אלא

אבל טחינתן והרקדתן של החיטים לחביתי כהן גדול, היות ויכול הוא לעשות קודם השבת אינו דוחה את השבת, כי כלל אמר רבי עקיבא:

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת, ושאי אפשר לה

מקור הדין שחביתי כהן גדול דוחים את השבת.

4. כן מבואר ברש"י כאן, שבכלל משנתנו גם הלישה והעריכה, ושהן נעשות בכלי שרת; [ואף שלא הזכיר רש"י את האפייה, ודאי כוונתו גם לאפייה, שהרי עיקר הלימוד בגמרא הוא על האפייה].

וקשה לפי זה: אם כן חביתי כהן גדול שהם מנחה לא גרע דינם מכל המנחות, ולמה הצרך רש"י ליתן טעם לחביתי כהן גדול שעריכתן ולישתן בפנים משום שמידת חצי עשרון נתקדשה, והרי תיפוק ליה מדין כל המנחות! ?

ואכן ברש"י לעיל נב — שם הובאה הרישא של משנתנו: חביתי כהן גדול לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים — כתב, בפנים; בעזרה, דתנור של מתכת היה בעזרה, ואף על גב דקודם מתן שמן היא, והאי תנא אית ליה מדה יבש לא נתקדשה, מדלא מצריך לישת שאר מנחות בפנים, [מכל מקום] הא בעי פנים, דקסבר: חצי עשרון ... [ובעיקר דבריו שם יש לעיין: תינח דלא מצריך התנא שיהיו בפנים, באותן מנחות שעריכתן ולישתן היא קודם מתן שמן, אבל מנחות שעריכתן ולישתן אחר מתן שמן היא — ראה לעיל עד במשנה — למה לא קתני במשנתנו שהן בפנים, משום מידת הלח שנתקדשה!].

ובטהרת הקודש ביאר ביאור מחודש: זה שכתב רש"י "לישה ועריכה הכל בכלי שרת בפנים", אין הכוונה שזה חובה שתהיה דוקא בפנים, רק כוונתו, שאם היה עושה הלישה והעריכה בפנים צריך כלי שרת, אבל אם עשאה

שתי (5) הלחם:

בן זומא אומר [מסייע הוא]:

כתיב: "ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד", ולמדנו מלשון "לחם פנים":

א. שיהו לו פנים הן דפנות הלחם, כפי שיתבאר בהמשך המשנה.

ב. ושיהו לו "פנים [זויות]" והן הקרנות כפי שנתבאר.⁽⁸⁾

א. אורך השולחן ורחבו מפורש בתורה [שמות כה כג]: "ועשית שלחן עצי שטים, אמתיים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קומתו. ועשית לו מסגרת [שפה] טופח סביב, ועשית זר זהב למסגרתו סביב".

ב. נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה במסכת כלים יז י, ומובא לקמן צו א:

לדעת רבי מאיר: כל האמות – בין של בנין ובין של כלים שהיו במשכן – היו בינוניות,

ארכם שבועה טפחים, ורחבם ארבעה טפחים, וקרנותיהם – הוא בצק שהיה מצמיד לכל זוית כעין קרנים – (6) היה ארכן ארבע אצבעות, ושיעורים אלו הלכה למשה מסיני הם.

לחם הפנים:

ארכם עשרה טפחים, ורחבם חמשה טפחים, וקרנותיהם שבע אצבעות.

רבי יהודה אומר:

הרי לך סימן שלא תטעה להחליף את השיעורים בין שתי הלחם ללחם הפנים: (7)

שתי הלחם: ז.ד.ד. [שבעה, ארבעה, ארבע].

לחם הפנים: י.ח.ז. [עשרה, חמשה, שבע].

6. מדברי הרמב"ם [מעשה הקרבנות ה ט] נראה, ש"קרנותיהם" היינו עובי הלחם, וראה בזה ב"כסף משנה" שם, וב"ספר המפתח".

7. א. כן פירש רש"י; [ויש לעיין: הרי אין הסימן מורה מה למי].

ב. דרכו של רבי יהודה לתת סימנים, כמו דצ"ך עד"ש באח"ב, הרע"ב.

ג. ראה "תפארת ישראל" שביאר את משמעות הסימן.

8. הגירסא והביאור על פי "תוספות יום טוב"; והוסיף שם, שבן זומא לא בא לחלוק אף שהוא נשנה בלשון "בן זומא אומר", ומצינו כן בכמה מקומות.

שב"שיטה מקובצת" אות ו, גרס גם בדברי רש"י "בכלי, לאפוקי מעל הטבלא", וצריך תלמוד.

ובפירוש המשניות להרמב"ם כתב: יש בהן מעשה כלי בפנים, ואינם צריכים כלי שרת, אלא בפנים, כמו שזכרנו; ולשון הרמב"ם בהלכותיו [מעשה הקרבנות יב כג]: כל המנחות טחינתן והרקדתן בחוץ, ולישתן ועריכתן ואפייתן בפנים, ולא הזכיר כלי כלל; ובהמשך דבריו כתב: ומחבת ומרחשת היו בעזרה, ושתייהם מכלי שרת ומקדשין, ותנור של מקדש של מתכת היה; אך ראה ב"כסף משנה" וב"לחם משנה".

5. במשנה שבמשניות גרסינן: "כיצד שתי ...", וראה ביאורו בפירוש המשניות להרמב"ם, וב"תוספות יום טוב"; ומדברי הרמב"ם שם מתבאר, שאף לשתי הלחם היו דפנות כמו ללחם הפנים, וראה בזה ב"תוספות יום טוב".

כלומר, אמה בת ששה טפחים.

לדעת רבי יהודה: אמה של בנין ששה טפחים, ושל כלים חמשה טפחים; ובמחלוקתם זו נחלקו אף במשנתנו.

השולחן ארכו עשרה טפחים [אמתיים, באמה בת חמשה טפחים] **ורחבו חמשה טפחים** [אמה, באמה בת חמשה], **ואילו לחם הפנים** — כפי שנתבאר — **ארכו עשרה טפחים, ורחבו חמשה טפחים** —

הרי זה **נותן ארכו של לחם** — שהוא עשרה טפחים — **כנגד רחבו של שולחן** שהוא חמשה טפחים, ונותרו באורכו של לחם חמשה טפחים:

וכופל טפחיים ומחצה מכאן מקצה זה של השולחן מזדקפים טפחיים ומחצה, **וטפחיים ומחצה מזדקפים מכאן** מהקצה השני של השולחן — (9)

נמצא ארכו של לחם ממלא רחבו של שולחן, ורחבם של שתי המערכות — שהם כאחת עשרה טפחים — ממלא את ארכו של השולחן. **דברי רבי יהודה.**

רבי מאיר אומר: השולחן ארכו שנים עשר טפחים, שהם אמתיים באמה בת ששה טפחים, ורחבו ששה טפחים, שהם אמה אחת באמה בת ששה טפחים, ואילו לחם הפנים: ארכו עשרה ורחבו חמשה —

הרי זה **נותן ארכו של לחם כנגד רחבו של שולחן**, ונותרו ארבעה טפחים:

כופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן, נמצא ארכו ממלא רחבו של שולחן; ואילו רחבן של שתי המערכות — שהם עשרה טפחים — אינו ממלא את ארכו של שולחן שהוא שנים עשר טפחים, אלא:

וטפחיים ריוח יש באמצע השולחן לארכו בין מערכת למערכת, **כדי שתהא הרוח מנשבת בהם** [בלחמים] כדי שלא יתעפשו.

אבא שאול אומר כדעת רבי מאיר, אלא שחלוק עליו בייעודם של אותם טפחיים הנותרים לאורך השולחן:

שם — בשני הטפחים ריוח — **היו נותנין את שני בויכי הלבונה של לחם הפנים.**

9. נתבאר לפי שיטת הסובר: כמין תיבה פרוצה היתה.

ולשיטת הסובר "כמין ספינה רוקדת", ביארו התוספות לעיל צד ב, שהשיפוע לא היה אלא מעט, והכפל המזכר כאן היה עולה בקו ישר, אפילו לדעת מאן דאמר זה, **ראה שם.**

וב"שפת אמת" שם נראה שמבאר, [וסמך עצמו על דברי רש"י כאן, שכתב כאן: ולמאן דאמר כמין ספינה רוקדת הוו הנך דפנות הולכות וזוקפות בשיפוע], שהיו הדפנות אכן הולכות בשיפוע, אלא שבשיפוע מגיעות הן עד ליותר

מהגובה הנזכר כאן, ולכן היו מכווצות הדפנות כמין ספינה רוקדת, כך, שלא היו מגיעות אלא לגובה טפחיים או טפחיים ומחצה מעל השולחן; [הובאו דבריו בהערה לעיל צד ב; ויש לעיין בזה, כי לפי זה אין הכרח משיטת רבי מאיר — שהיה העורך טפחיים מכל צד — שיהיה הגובה מגיע עד טפחיים, ולרבי יהודה — שהיה העורך טפחיים — אין מוכרח שיגיע הגובה עד טפחיים ומחצה, אלא הכל תלוי במידת הכיווץ של הדפנות].

אמרו לו: והרי כבר נאמר: "ונתת על המערכת לבונה זכה", ולא בסמוך להם!?

אמר להם: "על המערכת" מתפרש בסמוך למערכת, שהרי כבר נאמר [במדבר ב כ] כעין זה: "דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה ועליו מטה מנשה"⁽¹⁰⁾, והיינו בסמוך.

וארבעה סניפין [תומכים], של זהב היו שם, מפוצלין פיצולין הרבה מראשיהן כדי להעמיד על הפיצולים את ראשי הקנים שבין לחם ללחם, שהיו סומכין בהם את דפנות הלחם:⁽¹¹⁾

שנים לסדר זה, מזה אחד ומזה, ושנים לסדר זה מזה אחד ומזה.

ועשרים ושמונה קנים — כחצי קנה חלול, כלומר כמו קנה חתוך לארכו — היו שם, ליתנם בין הלחמים:

ארבעה עשר קנים לסדר זה, שלשה קנים מעל כל לחם, ומעל הלחם החמישי שני קנים בלבד, וארבעה עשר קנים לסדר זה.

לא סידור הקנים במערכת החדשה המסודרת בשבת, ולא נטילתם מעל המערכת הישנה המסולקת בשבת, דוחה את השבת,⁽¹²⁾ אלא:

נכנס מערב שבת, ושומטן — שומט את הקנים שבין הלחמים — ונותנן לארכו של שולחן;⁽¹³⁾ ובשבת מסלק את הלחם, ומסדר

הקנים שהיו סוככים על הלחם, וכל זה צריך תלמוד, כמו שהעירו האחרונים.

ב. ביאר הרש"ש: נראה שהפיצול הוא כעין פגימה ונקב, שהיו הקנים נכנסים בהם, עיין לשון התוספות לעל צד ב ד"ה דסמכי; וראה עוד שם.

ג. ראה לעיל צד ב, אם היו עומדים הסניפין על הקרקע או על השולחן.

12. סידור הקנים ונטילתם "לאו משום שבות הוא, אלא דמיחזי כבונה וסותר", רש"י לקמן צז א. ובתוספות שם חלקו עליו, ויתבאר יותר בהערות שעל הגמרא.

13. לא היה מקום לאורכו של שולחן אלא למאן דאמר כמין ספינה רוקדת, ומתחת שיפוע הדפנות, אבל למאן דאמר כמין תיבה פרוצה, לא היה מקום אלא על גבי הלחם; וביאר התוספות [נדפס לקמן צז א ד"ה לאורכו]: על הרצפה היה מניחו לאורך השולחן, דעל השולחן לא היה מקום פנוי להניח הקנים לאורכו.

10. יש לעיין: למה הזכיר פסוק זה המאוחר באותו ענין, ולא הזכיר את הכתוב בפסוק ה: "והחונים עליו מטה יששכר", ועוד כמה פעמים; וראה בזה ב"תוספות יום טוב".

11. א. הנה רש"י פירש שהיו מפוצלין בראשיהן, לתת ראשי הקנים באותן פיצולין. ולעיל צד ב מבואר, שהיו הסניפין להעמיד את הלחם שלא יישבר, ואם כן מסתבר לפרש כפי שנתבאר בפנים.

ובעיקר ענין זה של הסניפין אם היו גם להעמיד את הקנים, יש להעיר מהסוגיא לעיל צד ב, שנראה לכאורה שלא היו אלא לתמוך בלחם; ומן הגמרא בעמוד ב כאן, שמבואר לדעת חד מאן דאמר, שהיתה מסגרת השולחן שגובהה טפח בלבד מחלפת את הסניפין; ולדברי התוספות לעיל צד ב ד"ה דסמכי, שכתבו: "אין מזכיר בשום מקום כלל נתינת ראשי הקנים"; ומאידך כתוב בפרשת במדבר גבי כלי השולחן "ואת קשות הנסך", ופירשו התוספות בעמוד ב ד"ה לא, דהיינו: סניפין שהיו מעמידים את

לחם אחר בלי קנים, ולמוצאי שבת נותן את הקנים בין הלחמים. (14)

כל הכלים שהיו במקדש ובמשכן, היה נתון ארכן לארכו של בית ממזרח למערב.

גמרא:

שנינו במשנה: כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים:

שאלו את רבי: זו מנין שהמנחות טעונות כלי? (15)

אמר להם: הרי הוא אומר [יחזקאל מ]: "ויאמר אלי: זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת, אשר יאפו את המנחה, לבלתי הוציא אל החצר

החיצונית] שהרי קדשי קדשים נפסלים ביוצא", (16) הרי שהוקשה מנחה לאשם וחטאת, ללמד:

מנחה דומיא דאשם וחטאת, מה אשם וחטאת טעונין כלי שהרי אי אפשר בלי כלי, אף מנחה טעונה כלי. (17)

שנינו במשנה: השולחן ארכו עשרה ... וכופל טפחיים ומחצה ומחצה מכאן, וטפחיים ומחצה מכאן ... דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר: ... כופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן:

אמר רבי יוחנן:

לדברי האומר: טפחיים ומחצה כופל, נמצא שולחן מקדש — מה שהונח עליו, כדי ליפסל בלינה — (18) עד חמשה עשר טפחים] שהם

ועריכה מנין?! וכתבו התוספות: והוא הדין לישא ועריכה; וב"טהרת הקודש" ביאר באופן אחר, ראה שם.

ב. כבר נתבאר בהערה במשנה, שלדעת הרע"ב אין הכוונה לכלי שרת, ולשיטתו ניהא יותר הלימוד מחטאת ואשם, כי אף בחטאת ואשם, כלי שמענו כלי שרת לא שמענו; ומצינו כעין זה בזבחים צז ב: מה עולה טעונה כלי אף כל טעונה כלי, מאי כלי ... אלא דסכין; וכתבו התוספות בחולין ג א, שקדשים אינם טעונים סכין כלי שרת.

ג. לפי פשוטות לשון הרמב"ם בפירוש המשניות ובהלכותיו, שכוונת המשנה אינה לומר שהן טעונות כלי, אלא רק שהן בפנים, אולי לא גרס "מה אשם וחטאת" וכמו שציידר ה"כסף משנה" שם, אך ראה דבריו שם, ודברי ה"לחם משנה" שם.

18. נתבאר על פי רש"י כאן; וראה סוגיית

14. תוחב היה את הקנים בין הלחמים, ולא מסיר מעל השולחן, כמבואר בברייתא בגמרא צז א; וראה היטב מה שכתב הרש"ש בדרך אפשר בביאור ענין "מפוצלין בראשיהן".

15. נתבאר על פי לשון רש"י, וכן הוא פשוטות לשון הגמרא "מה אשם וחטאת טעונין כלי אף מנחה טעונה כלי"; וראה מה שנתבאר בהערות על המשנה.

16. רש"י ביחזקאל שם; וזה הוא לפי שיטתו שכלי מקדש ליפסל ביוצא, שהרי המנחה בשעת אפיה לא נתקדשה אלא בכלי; [ומיהו, אם "לבלתי הוציא אל החצר החיצונית", קאי גם על המנחה ומשום יוצא, למה הצרכנו ללמוד את המנחה בהיקש, והרי ממקומו הוא מוכרע].

17. א. הנה בכתוב איתא "אשר יאפו את המנחה", ואם כן כלי באפייה למדנו, בלישה

קנים בין לחם ללחם **משום איעפושוי לחם**,
ואם כדבריך, סוף סוף קא מיעפש לחם!?

ומשנינן: **דמגבה ליה** — לקנים — **פורתא מעל**
הלחם, שלא היו משוקעים כולם בתוך
הלחם אלא בולטים ממנו קימעא שלא
יתעפש הלחם.

ומקשינן עלה: **והאיכא החוא פורתא**, סוף
סוף היה השולחן מקדש גם כנגד אותו
המעט שמגביהים הקנים את המערכת!?

ומשנינן: **כיון דלא הוי טפח** — אין הגבהת
הקנים מגיע לכדי גובה טפח — **לא השיב**
לגובה זה.

ומקשינן: **והאיכא בזיכין** שהיו מונחים על
המערכת לדעת חכמים, והשולחן מקדש אף

טפחיים ומחצה כפול ששה] **למעלה** בגובהו
של שולחן, עד כנגד שפת הלחם העליונה.

לדברי האומר: טפחיים כופל, נמצא שולחן
מקדש שנים עשר טפחים — טפחיים כפול
ששה — **למעלה**.⁽¹⁹⁾

ומקשינן עלה: **והאיכא קנים** בין לחם ללחם
ונמצא שהיה גובהה של המערכת יותר
מאשר גובה הלחמים שבה!?

ומשנינן: לא היו הקנים על הלחם, אלא
קנים שקרועי משקע לחו, עושה חריצים בלחם
כשהוא בצק, ובאותן חריצים נותן את
הקנים, נמצא שלא היו הקנים מגביהים את
המערכת יותר מגובה הלחמים עצמם.

ומקשינן עלה: **והרי מאי טעמא** היה נותן

בהערה על המשנה], שלמאן דאמר "כמין ספינה
רוקדת" היו הדפנות משופעות, וגם זקופות
ביושר טפחיים או טפחיים ומחצה — שבאמת
היתה המערכת גבוהה יותר, שהרי השיפוע של
כל חלה מגביה את המערכת, אלא שהיה
השיפוע מעט כל כך עד שכל השיפועים כאחת
לא היו מגיעים לטפח, ולכן לא נזכר שיעור זה
בדברי רבי יוחנן, [שהוא עצמו סובר "כמין
ספינה רוקדת"].

ג. **"ב"מנחת חינוך"** מצוה צז נתקשה: הרי
רוחב השולחן היה מעט יותר מחמשה טפחים
או ששה, שעל הרוחב נוסף עוד עובי הציפוי
שהוא כחצי אצבע מכל צד, ואם כן באמת לא
היה מגיע הלחם לשיעור זה; וב"קומץ המנחה"
שם, צידד לומר, שהציפוי לא היה מצידי
השולחן; ובהערות על המנ"ח הנדמ"ח, הביא
כמה מקורות לזה; וראה מה שיתבאר בהערות
לקמן צח ב.

הגמרא לעיל פז ב, שם מסתפקת הגמרא אם
השולחן מקדש קמצים של לבונה שהונחו עליו
בלא בזיכין, ומביאה הגמרא ראייה מדברי רבי
יוחנן, שודאי נתכוין ללמדנו קידוש של דבר
אחר, ודוחה הגמרא שם, שאם כי אינו מקדש
ליקרב אבל מקדש ליפסל; ובתוספות שם דחו
פירוש רש"י ד"קמצים" היינו קמצים של לבונה,
כי מאחר שדין תורה הוא לתת את הלבונה
בבזיכין, שהרי הן הן "כפותיו" הנזכרים בין כלי
השולחן, מהיכי תיסק אדעתין שיתקדשו
בלעדיהם; ולכן פירשו את נידון הגמרא שם
בקמצים של מנחה; וראה מה שיתבאר בהערה
20.

19. א. אבל עובי הלחם שהיה טפח — כמבואר
בפסחים לז א — אין מגביה את המערכת, שאותו
עובי כלול בטפחיים ומחצה שהיה הלחם גבוה
מעל השולחן; תוספות לעיל צד ב ד"ה כמין.
ב. עוד כתבו — לפי שיטתם שם הובא

את הלבונה שבהם! ? (20)

ומשנינן: הבזיכין בגוויה דלחם הוא יתבי ולבהדי לחם הוא קיימי [בתוכו של לחם היו יושבים, (21) ואינם בולטים מן הלחם].

תו מקשינן: והאיכא קרנות שהם מגביהים את המערכת! ?

ומשנינן: לגוויה דלחם כייף להו [הקרנות היו

מכופפות לתוך הלחם], ולחם עלייהו נח ליה.

תו מקשינן: והאיכא מסגרתו של השולחן ב-13 שהיתה גבוהה טפח [כמאמר הכתוב בפרשת תרומה: "ועשית לו מסגרת טופח סביב"], והיתה למעלה בשפת השולחן, ובהכרח עמד הלחם עליו, והוגבהה המערכת כולה בטפח נוסף! ? (1)

ומשנינן: רבי יוחנן אמר את דבריו כמאן

שם לפי דבריהם כאן, ראה שם; וראה עוד על דברי התוספות כאן, ב"מקדש דוד" סימן כב אות ג בד"ה במנחת; וראה עוד בלשון רש"י לעיל ז א ד"ה שכן מצינו בסידור בזיכין: שמסדר את הלחם שהוא שיריים ובזיכין שהן קומץ על השולחן שעל גבי קרקע, דהיינו דומיא דמנחה כשמביאה מביתו דמעורבין יחד הקומץ והשיריים, ושייך לדברי ה"מקדש דוד", וראה "מנחת חזקיה" ו"מנחת אריאל".

21. לעיל צד ב נתבאר, כיצד היו יושבים הבזיכים למאן דאמר "כמין ספינה רוקדת" היה הלחם.

1. נתבאר על פי רש"י, שכתב: והאיכא מסגרתו דגובה טפח, דכי מסדר לחם עלה הוי ששה עשר טפחים; והנה רבי יוחנן עצמו, סובר — לעיל צד ב — כמין ספינה רוקדת היתה, והיו הדפנות משופעות, ואם כן מאי פריך! ? ולפי שיטת התוספות לעיל צד ב, שהיו הדפנות — אחר שיפוען — עולות וקופות כשיעור המבואר במשנה, ואותו שיפוע אינו נחשב בחשבוננו של רבי יוחנן שלא היה אלא מעט, ניחא קושיית הגמרא, כי מחמת המסגרת הצרכו הדפנות להיות משופעות טפח; אך כבר נתבאר בהערות לעיל שמרש"י במשנתנו לא משמע כן. ולפי שיטת ה"שפת אמת", שהיו הדפנות —

20. תמה רש"י: הרי השולחן לא היה מקדש את הלבונה, אלא הבזיכין שהיו כלי שרת [והם "כפותיו" שנזכרו בין כלי השולחן המשוחים] הם המקדשים אותה; ולא יישוב.

אבל התוספות הוכיחו מלעיל ז ב, שהלבונה טעונה גם קידוש השולחן מלבד הקידוש שעל ידי הבזיכין [כן נראה שהבין הגרי"ז שם בדבריהם; אך ראה מה שהביאו משמו בכתבי הגרי"ז כאן; וראה עוד בתוספות לקמן צח א ד"ה רואין], והוא ממה שאמרו שם, דקומצין מכלי שעל גבי קרקע, כמו סילוק הבזיכין [שהוא קומץ למנחה] שהוא מכלי שעל גבי קרקע; [וראה עוד שם: מקדשין מנחה בכלי שעל גבי קרקע, שכן מצינו בסידור בזיכין]; וראה עוד ברש"י לעיל ח א ד"ה האי בלא האי, ובכתבי הגרי"ז לעיל פז ב, דפשוט דברי רש"י שם הם כשיטתו כאן, אם כי אינו מוכרח.

ועוד ביאר שם, שמחלוקת רש"י ותוספות — הנזכר בהערה לעיל — בפירוש "קמצים" אם היינו קמצים של לבונה בלי בזיכין, או קמצי מנחה, לשיטתם נחלקו, כי לדעת רש"י הסובר שהלבונה טעונה קידוש אחד בלבד, אם כן יש להסתפק בקידוש השולחן בלי בזיכין, ואילו לשיטת התוספות שהלבונה טעונה שני קידושים, אם כן ודאי שאין לרדן בקידוש לבונה על ידי השולחן בלי בזיכין, שאין כאן אלא קידוש אחד; ומיהו ב"קרן אורה" אדרבה נתקשה על דבריהם